

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 47. ТОМ 1
ISSUE 47. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 2 від 24.02.2022 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомяра]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Вип. 47. Том 1. – 326 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантук М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриченко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дугчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомяра І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантук Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSe., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомяра І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2022
© Пантук М.П., Душний А.І., Зимомяра І.М., 2022

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 2 from 24.02.2022)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2022. – Issue 47. Volume 1. – 326 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Co-Editor, Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor, (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiw** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevskya** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustyenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanishyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category “B”) in the area of of Historical Sciences (032 – History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2022
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2022

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Нурлана Васуф Кызы АЛИЕВА. Создание «Армянской области» – посягательство на нашу историческую географию.....	4
Дмитро БАБЮК. До проблеми датування фотографічних знімків Кам'янець-Подільського замку з другої половини XIX ст. до 1917 року.....	10
Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ, Остап ПАВЛОВСЬКИЙ, Тарас БАТЮК. Фотографії як джерело до вивчення українського визвольного руху в Карпатському краї ОУН (1940-і – початок 1950-х років).....	19
Інна КАРУК. Зміст організації дитячого експериментування впродовж 1950–1990 рр.....	28
Юрій КРАМАР, Віктор КОНДРАТЮК. Політика влади щодо білоруськомовного шкільництва у Другій Польській Республіці (1918–1926)	33
Валентина КУРИЛЯК. Соціально-політичний портрет Сполучених Штатів Америки (кінець XVIII – середина XIX століття).....	41
Тарас НАЙДЕНКО. Історичний час: мультитемпоральний та лінійний підходи у вивченні радянського повсякдення.....	49
Євген СІНКЕВИЧ. Проблема поширення міфів і стереотипів у суспільній свідомості та історіографії.....	54

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Анастасія АБУЛА. Авторська інтерпретація тернового вінця в іконах Тетяни Думан.....	60
Ірина БАЛТАЗЮК. Символьна мова кольорів первісної гармонії в живописі київських митців кінця XX – початку XXI століття.....	65
Оксана ВЕЛИЧКО, Світлана САЛДАН, Ірина МАКОВЕЦЬКА. Творчі взаємини Людвіга ван Бетховена з піаністками – інтепретаторками його композицій.....	72
Ольга ВОЙЧЕНКО. Особливості вокальної манери Джамали.....	78
Вікторія ВОСКОБОЙНИКОВА. Баланс теорії та практики у системі підготовки диригентів-хормейстерів на межі XX–XXI ст.....	83
Юрій ГУЛЯНИЧ. Композитор Богдан Котюк: від неофольклоризму до академізму.....	89
Анна ДРОБИШ. Мелодекламації Леоніда Лісовського: жанрово-стильові особливості.....	95
Світлана ЗАЄЦЬ, Вікторія СИЗОНЕНКО, Ольга СЮРЕНКО. Роль сучасного танцю в розвитку творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії.....	106
Оксана ЗАХАРОВА. Живопис, гравюра, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво в зібранні державного подарункового фонду.....	113

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Kenul VABAŸEVA. The comparative typology of syntactical functions of participle in English and Azerbaijani.....	121
Олеся БАРТАШУК, Світлана МАХОВСЬКА. Діалектизми в збірці подільського поета Петра Карася «Жито і калина».....	126
Ірина ВАЙНОРЕНС. Застосування корпусного інструментарію під час формування реєстру атрибутивних колокацій з лексемою <i>effect</i> на базі британського національного корпусу BNC.....	133
Антон ГОЛОВКО. Германські корені дієслів сучасної української мови.....	138
Вікторія ГОЛУБ. Вияви інтертекстуальності у творах для дітей та юнацтва (на матеріалі казково-пригодницьких повістей Івана Андрусяка).....	149
Наталія ГОРБАЧ, Софія МЩЕНКО. Саспенс як елемент кінопоетики в новелі В. Габора «Телеграма».....	154

Гиля Мехди кызы ГУСЕЙНЛИ. Роман Ханифа Курейши «Будда из пригорода» как образец нового романа-воспитания.....	159
Тетяна ДАВИДОВА. Особливості відтворення стратегій негативної ввічливості в перекладах англомовних ділових листів українською мовою.....	168
Марія ДОБРУШИНА. Лексико-семантична варіативність номінанта концепту language policy в лінгводискурсивному аспекті.....	173
Лариса ЖИЖЧЕНКО. Проблеми вибору духовно-етичних пріоритетів в українських народних оповіданнях.....	180
Уляна ЗЬОМКО. Тактика діалогу із читачем в онлайн-кінорецензії (гендерний та лінгвокультурний аспекти).....	185
Петро ІВАНИШИН. Націосфера Тараса Салиги.....	191
Людмила КАПЛИЧНА. Стильові маркери зображення мілітарно-трагічного пафосу в художній практиці Олекси Гай-Головка.....	201
Анна КОЛІСНИЧЕНКО, Світлана ХАРИЦЬКА. Інтенсифікація концепції інклюзії в сучасних соціально-педагогічних доктринах та літературних студіях дизабіліті.....	207
Наталія КОСТУСЯК, Наталія ШУЛЬСЬКА, Наталія РИМАР. Ефективні методи опанування повнозначних частин мови в контексті естетизації навчання студентів-філологів.....	214

ПЕДАГОГІКА

Олена АНІСІМОВА. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до партнерської взаємодії в професійній діяльності в науково-педагогічному дискурсі.....	221
Олександр АНТОНЧУК. Дискурсна компетентність учителя-словесника в педагогічному дискурсі.....	227
Олександр БАЛАНУЦА. Інформаційні технології у професійній підготовці дипломата.....	232
Олена БАРТОШ. Соціально-педагогічна підтримка обдарованої молоді в системі вищої освіти Великої Британії.....	238
Наталія БАЧИНСЬКА. Активізація говоріння на заняттях з англійської мови курсантів ВВНЗ та військовослужбовців.....	246
Тетяна БІЛАН. Емоційне вигорання педагога: екзистенційний вимір.....	252
Василь БІЛОКОПИТОВ. Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти: стратегічні плани розвитку.....	258
Оксана БОГОМАЗ. Чому вчитель має бути медіаграмотним?.....	263
Галина БОЙКО. Модель формування соціальної мобільності вихователів закладів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки.....	268
Тамара БОНДАР, Наталія МУКАН. Тенденції розвитку медсестринської освіти у Швейцарії.....	276
Тамара БОНДАР. Рівнева модель супроводу (підтримки) дітей з інвалідністю: досвід США.....	283
Інна БОРКОВСЬКА. Формування soft skills у майбутніх юристів за допомогою технології «перевернутого класу».....	291
Ольга ВАСЬКО, Оксана БІЛЄР, Ольга ШАПОВАЛОВА. Педагогічні умови застосування елементів мобільного навчання в освітньому процесі початкової школи.....	297
Оксана ВАСЮК, Марія ГОЛЄВА. Проектна технологія навчання: методичні аспекти.....	304
Мирвари Идрис кызы ВЕРДИЕВА. К истории развития научных основ методики преподавания географии в Азербайджане.....	310
Євгенія ВИШАР, Людмила КЛЕЦЕНКО, Алла ГЕТА. Сучасні аспекти використання педагогічних здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності.....	317

УДК 793.3:[159.954:[378.018.8:373.011.3-051:793.3]
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-1-16>

Світлана ЗАЄЦЬ,
orcid.org/0000-0002-7467-6754
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(Умань, Черкаська область, Україна) svitlana.zayets@udpu.edu.ua

Вікторія СИЗОНЕНКО,
orcid.org/0000-0001-5414-5326
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(Умань, Черкаська область, Україна) nika_dance@ukr.net

Ольга СЮРЕНКО,
orcid.org/0000-0003-0113-6914
викладач-стажист кафедри хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(Умань, Черкаська область, Україна) olga1998tkachenko@gmail.com

РОЛЬ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ В РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ

У статті досліджується проблема розвитку творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії в процесі вивчення сучасного танцю. Розглянуто поняття уяви, творчості й індивідуальності як складових частин процесу становлення майбутнього вчителя хореографії. Основні принципи, методи й засоби виразності, властиві сучасному танцю, розглядаються як специфічна форма подачі матеріалу. Сучасний танець виступає головним засобом розвитку творчої індивідуальності.

Розкрито роль сучасного танцю в напрямі формування чітко визначеної концепції сприйняття світу й людини. Сучасний танець особливо відтворює дійсність, користуючись своєю власною виразною лексикою, та спирається на свої власні естетичні закони. Існує досить велика кількість напрямів сучасної хореографії. Конкретизовано алгоритм становлення індивідуальності майбутнього вчителя через метод поглибленого вивчення танцювальної техніки й історії розвитку культури за допомогою творчого, конкретно-історичного підходу до проблеми. Практичне значення методу полягає у вивченні творчих здобутків майстрів: танцювальної техніки, засобів, якими вони користувалися під час створення своїх композицій, способу мислення, емоційного наповнення, культури спілкування з глядачем.

У роботі зазначено важливість аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти в процесі вивчення сучасного танцю. Самостійна робота є обов'язковою складовою частиною навчальної діяльності, яка активізує розумову й творчу діяльність, формує потребу в безперервному самостійному наповненні й удосконаленні творчих здібностей. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни «Теорія та методика сучасного танцю»: основна й додаткова література, мультимедіа (презентації PowerPoint, відео- й аудіоматеріали).

У статті акцентовано на важливості застосування творчих завдань, імпровізації. Вони виступають засобами формування творчої індивідуальності й акторської майстерності.

Ключові слова: хореограф, вчитель хореографії, творча індивідуальність, хореографічна освіта, сучасний танець.

Svitlana ZAIETS,
orcid.org/0000-0002-7467-6754
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Choreography and Art Culture
Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University
(Uman, Cherkasy region, Ukraine) svitlana.zayets@udpu.edu.ua

Viktoriya SYZONENKO,
orcid.org/0000-0001-5414-5326
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Choreography and Art Culture
Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University
(Uman, Cherkasy region, Ukraine) nika_dance@ukr.net

Olga SIURENKO,
orcid.org/0000-0003-0113-6914
Teacher-trainee at the Faculty of Choreography and art Culture
Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University
(Uman, Cherkasy region, Ukraine) olga1998tkachenko@gmail.com

THE ROLE OF MODERN DANCE IN THE DEVELOPING OF CREATIVE INDIVIDUALITY OF THE FUTURE TEACHER OF CHOREOGRAPHY

The article discovers the problem of development of creative individuality of the future teacher of choreography in the process of studying modern dance. The concepts of imagination, creativity and individuality are considered as components of the process of becoming a future teacher of choreography. The basic principles, methods and means of expression inherent in modern dance are considered as a specific form of presentation of the material. Modern dance is the main means of developing creative individuality.

The role of modern dance in the direction of forming a clearly defined concept of perception of the world and human is revealed. Modern dance in a special way reflects reality, using its own expressive vocabulary, and is based on its own aesthetic laws. There are quite a number of areas of modern choreography. The algorithm of formation of individuality of the future teacher through a method of in-depth study of dance technique and history of development of culture by means of the creative, concrete-historical approach to a problem is specified. The practical significance of the method is to study the creative achievements of the masters: dance techniques, the means they used to create their compositions, way of thinking, emotional content, culture of communication with the audience.

The article indicates the importance of classroom and independent work of bachelor and master degree students in the process of studying modern dance. Independent work is an obligatory component of educational activity, which activates mental and creative activity, forms the need for bachelor and master degree students continuous self-filling and improvement of creative abilities. Independent work of students is provided by a system of teaching aids provided for the study of the discipline "Theory and Methods of Modern Dance": basic and additional literature, multimedia (PowerPoint presentations, video and audio materials).

The article emphasizes the importance of using creative tasks, improvisation. They are a means of forming creative individuality and acting skills.

Key words: choreographer, choreography teacher, creative individuality, choreographic education, modern dance.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку людства посилює вимоги до наукової компетентності фахівців з вищою освітою та полягає у створенні умов для формування та самореалізації цілісної особистості фахівця-хореографа: майстерного виконавця, творця, людини з гарним технічним виконанням, музичною та загальною культурою, вчителя-новатора, художника, думки якого породжені вільною від знань фантазією.

Серед багатства форм розвитку індивідуальності танець займає особливе місце. Проблема розвитку творчої індивідуальності засобами хореографічного мистецтва надзвичайно актуальна.

Заняття хореографією навчають бачити та створювати прекрасне, розвивають образне мислення, творчу уяву та фантазію. Хореографія активує найрізноманітніші аспекти життя людини. Якщо говорити саме про сучасну хореографію, то вона відрізняється своєю багатогранністю, напрямками, які мають стрімкий розвиток, її можливості з кожним днем набувають більшої значимості, що робить танець унікальним, особливо в контексті розвитку індивідуальності.

У зв'язку з таким завданням постає необхідність розвитку творчої індивідуальності майбутніх вчителів-хореографів. Тому, перед педагогіч-

ною системою актуальним є завдання пошуків ефективних засобів поєднання професійної підготовки та розвитку творчої індивідуальності здобувачів вищої освіти.

Аналіз досліджень. Проблемі розвитку творчої особистості присвятили свої праці відомі психологи й педагоги С. Архангельський, Е. Берн, О. Асмолов, В. Риндак, Д. Узнадзе й інші. У галузі мистецької освіти, зокрема хореографічної, питання розвитку, творчого потенціалу, творчої спрямованості майбутнього хореографа розглядалися в наукових розвідках Т. Благової, Г. Березової, Л. Бондаренко, К. Нестерової, Р. Захарова, Т. Осипової, О. Ребрової, С. Шипа й інших. Різні аспекти фахової підготовки майбутніх педагогів-хореографів досліджували Л. Андрощук, О. Мартиненко, Л. Митакович, О. Полякова, Н. Терещенко й інші, але проблема розвитку творчої індивідуальності засобами сучасного танцю до цього часу залишалась осторонь.

Мета статті полягає в розкритті сутності основних принципів, властивих сучасному танцю, які приводять, безпосередньо, до розвитку творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії.

Виклад основного матеріалу. У сучасній педагогічній практиці процес підготовки майбутнього вчителя хореографії, як і процес професійного вдосконалення, частіше пов'язують з методичним забезпеченням, набуттям хореографічно-викладацького досвіду, розвитком якостей гуманістичного спрямування, залишаючи поза увагою важливість розвитку таких якостей, як увага, творчість та індивідуальність. Що, у свою чергу, є складовою поняття педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача, що забезпечують високий рівень самоорганізації його в професійній творчій діяльності.

Увага завжди спирається на почуттєве сприйняття особистості, її емоції й тісно пов'язана з мисленням, пізнавальними процесами. Це дозволило визначити першу умову формування творчої уваги майбутнього вчителя хореографії – створення емоційно-інтелектуального фону навчальних занять. Емоційно-інтелектуальний фон навчання сприяє розкриттю творчих можливостей та індивідуальних здібностей здобувача вищої освіти на основі збагачення його емоційного досвіду, де викладач виступає як орієнтир правильності емоційної реакції на хореографічний образ і стає емоційним «натхненником» творчості учня. Він створює умови для виникнення емоційно-духовного контакту між здобувачем вищої освіти і музикою та хореографічною лексикою в процесі їх особистісного сприйняття й виконання; сприяє

самореалізації особистості, забезпечує реалізацію співтворчості здобувачів вищої освіти.

Майстерність розглядається як вища, творча активність викладача, що виявляється в доцільному використанні методів і засобів педагогічного взаємовпливу в кожній конкретній ситуації навчання й виховання. За такого підходу педагогічна діяльність учителя хореографії набуває нових ознак репродуктивності, процес творчості більше спрямований на творче переосмислення того, що вже представлено в методичних розробках (Білоусенко, 2010: 7).

Педагогічна творчість – процес створення і перетворення особистості вихованця. Педагогічна творчість виявляється в науковій діяльності педагога й у творчій педагогічній роботі (оригінальне вирішення педагогічних завдань, розробка нових педагогічних методів, прийомів, застосування педагогічного досвіду в нових умовах, удосконалення системи роботи з учнями, імпровізація в педагогічному процесі). Під час роботи з учнями педагог передбачає педагогічні ефекти, впливає на увагу, увагу, пізнавальну діяльність учнів, а також звертається до педагогічного перевтілення, що робить його діяльність творчим процесом (Гончаренко, 1997: 285).

Мета творчості педагога-хореографа спрямована не на створення чогось принципово нового, оригінального, а на розвиток особистості. Риси творчої особистості найбільш ефективно формуються в процесі творчої діяльності, від якої залежить активність, самостійність людини, розвиток її фантазій, уваги, потреба пошуку нової інформації, фактів. Утім, для вирішення численних типових і нестандартних завдань викладач будує свою діяльність відповідно до загальних складових пошуку: аналізує педагогічну ситуацію, проектує бажаний результат на основі вивченого матеріалу, обирає доцільні засоби його одержання та форми контролю, оцінює рівень теоретичних знань та практичних умінь, формулює нові завдання (Рудницька, 2002: 17).

Необхідно відмітити, що саме хореографічне мистецтво є ефективним засобом розвитку творчої індивідуальності. Його ядром є танець – давній вид мистецтва. Світ зазнає змін щохвилини, а люди незмінно звертаються до танцю, тому що саме танець дарує самореалізацію, розкриває повноту життя, її природність. Його творчий потенціал генетично закладений вже у самій його природі. Створюючи емоційну рівновагу в групі, танець заспокоює, «збирає» виконавців, полегшує налагодження стосунків між ними. Навіть дуже розгальмовані люди, потрапляючи до його атмос-

фери, починають будувати власну поведінку відповідно до його правил, виконують загальні для всієї групи рухи. Це зумовлюється тим, що у процесі танцювання виконавці, хоча й імпровізують під музику, виявляючи в пластичних рухах свої фантазії й почуття, але все ж підпорядковуються чіткій ритмічній і композиційній структурі танцю, яка організує їх, уможливує розуміння комунікативних сенсів (Левченко, 2005: 52).

Всі види хореографічного мистецтва мають свою історію, естетику, техніку, систему підготовки виконавців і танцювальну мову. Мистецтво танцю здатне вмістити в собі духовну та фізичну культуру, що сприяє всебічному розвитку особистості. Сучасний танець – це вид хореографічного мистецтва, де танцювальні напрямки синтезують в собі різні стилі, які виникли і почали свій розвиток з ХХ століття дотепер. У ньому можуть бути присутні елементи класичного танцю, модерн-балету, джаз танцю, хіп-хопу, фанку й багато інших.

Сучасний танець по особливому відображає дійсність, користуючись своєю власною виразною лексикою, і спирається на свої власні естетичні закони. Існує досить велика кількість напрямів сучасної хореографії. Основу напрямку становить чітко визначена концепція сприйняття світу й людини.

Сучасний танець – це унікальна хореографія, яка не підлаштовується до певних правил, в якій не існує системотворчих, неухильних рухів та поз. Творчість тут виступає головним інструментом. Працюючи над постановкою навчальних комбінацій, створенням навчальної програми і закінчуючи виступами перед глядачем, саме творчість та індивідуальність допоможе пройти найважчий тренувальний шлях, не помічаючи його рутинності.

Вивчаючи стилі й напрями сучасного танцю, одне із головних завдань викладача полягає в тому, щоб навчити студента відчувати й розуміти процеси їх розвитку та впливу на ці процеси культур різних націй. Спробувати відшукати «місце народження», тобто проаналізувати історію розвитку того чи іншого напрямку раніше за «офіційну версію» та взаємозв'язок між ними. Виділити елементи єдності та відмінності, вплив стилів та течій на формування м'язового апарату, що характерно відображаються на музиці, хореографічній лексиці, прийоми побудови танців.

Звісно, що не всі напрями сучасного хореографічного мистецтва мають свої витоки від побуту та традицій нації. У такому випадку потрібно звернути увагу на перших діячів, які займалися розвитком цих стилів та течій. Необхідно розглянути творчі здобутки майстрів: танцювальну

техніку, засоби, якими вони користувалися при створенні своїх композицій, спосіб мислення, емоційне наповнення, культуру спілкування з глядачем.

Сучасне хореографічне мистецтво ще знаходиться у розвитку. Пройде немало часу, поки воно остаточно сформується у певний культурний шар хореографії зі своїми канонами і законами. Виявлення стилів і напрямків сучасної хореографії надає можливість краще орієнтуватися у розмаїтті сучасного хореографічного мистецтва та визначитись зі шляхами вирішення завдань, які будуть ставити перед майбутніми вчителями хореографії. У сучасному танці велику роль відіграє індивідуальність виконавця, він повинен володіти не тільки танцювальним, а й акторським талантом. Це танець, в якому людина та її душа через рухи, вільно висловлюють свої почуття, емоції, переживання та прагнення, без будь-яких рамок і обмежень (Андрощук, 2020: 7).

Одним з основних принципів, властивих сучасному танцю, який призводить, безпосередньо, до розвитку творчої індивідуальності є імпровізація. Виконавець повинен зуміти виразити себе, свій стан за допомогою танцювальної лексики під впливом навколишнього середовища в певний часовий відрізок. Краще виконання сучасного танцю – це досконале володіння власним тілом і здатність з його допомогою виразити будь-який рух своєї душі, відтінки почуттів, свої думки і переживання, так що тебе будуть розуміти мільйони, і відчувати те, що відчуваєш ти, танцюючи на сцені. Навіть за тисячу кілометрів дивлячись танець по телевізору.

Танцювальна імпровізація стала активно розвиватися та застосовуватися в процесі створення нових хореографічних творів на початку ХХ століття. Імпровізація проявляється у процесі виконання хореографічного твору і може розглядатися як прийом творчої діяльності, і як спосіб розвитку творчості. Для неї характерно вміння вигідно використовувати простір, своє тіло та його можливості, рівні взаємодії з іншими учасниками.

Особливе місце імпровізація займає у практиці вивчення дисципліни «Теорія та методика сучасного танцю» адже, вона спрямована на те, щоб сформувати професійні навички та вміння в освоєнні стилістичних особливостей, лексичного матеріалу та виконавської майстерності сучасної хореографії, розвинути творчу уяву, індивідуальність та творчий потенціал майбутніх педагогів-хореографів через пізнання кращих зразків, методик та технік провідних сучасних напрямів танцю, особливо імпровізації.

Практично будь-який напрям хореографічної діяльності певною мірою торкається розвитку творчої індивідуальності, оскільки хореографічно-педагогічний процес є творчим за своєю сутністю, включаючи діяльність виконавця, педагога-балетмейстера, керівника професійного та самодіяльного колективу. Розвиток творчої індивідуальності у майбутнього вчителя-хореографа – це не лише процес формування митця, але й насамперед виховання особистості, готової до будь-якої креативної діяльності, з потужним духовним і творчим потенціалом, розвиненим образним і раціональним мисленням, здатної самостійно подбати про свою конкурентоспроможність.

Процес формування творчої індивідуальності студента-хореографа засобами сучасного танцю можливий за умови забезпечення комплексного розвитку індивідуально-творчих та діяльнісно-творчих здібностей студентів у процесі аудиторної роботи. Серед основних форм організації навчальної діяльності студентів можна виділити лекцію, лабораторне заняття та самостійну роботу.

Відповідно до кількісного складу здобувачів вищої освіти та обраного підходу до здійснення навчально-виховного процесу, форми роботи на заняттях сучасного танцю можуть бути колективні, групові та індивідуальні.

Інтерактивні технології та творчі завдання виступають відповідним знаряддям творчого впливу на особистість здобувача вищої освіти у процесі вивчення сучасного танцю. Вони здатні формувати основні риси та якості творчої особистості, здібної до новаторського бачення та вирішення проблем навчально-виховного процесу.

Робота із творчими завданнями на заняттях сучасного танцю підштовхує майбутнього вчителя хореографії активізувати такі процеси, як фантазія, уява, творче мислення. Таким чином, перетворюючи одні образи в інші, засвоюючи прийоми переосмислення та аналізу умов для реалізації нових образів, такі завдання наділяють майбутнього вчителя хореографії можливістю видозмінювати їх результат у процесі розв'язання, проявляти свою індивідуальність одержуючи оригінальні творчі вироби. Сучасний танець у цьому відношенні виступає нескінченним джерелом творчості майбутнього вчителя хореографії, яке наповнює здобувача вищої освіти не лише професійними знаннями і вміннями, а й надає велику кількість варіантів у їх творчому застосуванні. Таким чином, на занятті з «Теорії та методики сучасного танцю» здобувачі вищої освіти отримують декілька варіантів творчих завдань, які здатні розвивати їх творчу індивідуальність: творчі

завдання на основі побудови танцювальних комбінацій та етюдів; творчі завдання, у яких створюється певна ситуація, у якій можливий варіант обрати певну дію; творчі завдання з елементами завдання, або гри; творчі завдання із застосуванням імпровізації.

Важливою умовою ефективності занять є така організація діяльності здобувачів вищої освіти, яка б стимулювала їх до подальшої поглибленої та усвідомленої самостійної роботи, забезпечувала активізацію розумового та творчого розвитку. Творча самостійна робота студентів – це діяльність, зумовлена самостійним пошуком майбутнім фахівцем відповіді на будь-яку проблему з метою досягнення результатів, які характеризуються новизною та оригінальністю. Вона передбачає: опрацювання навчальних і методичних посібників, підручників, додаткової літератури, складання танцювальних комбінацій, повторення та відпрацювання тренувальних вправ і танцювальних рухів з метою глибшого їх засвоєння, удосконалення технічної та виконавської майстерності, відвідування різних мистецьких заходів, концертів хореографічних колективів, використання комп'ютерних інформаційних ресурсів, перегляд навчальних відеофільмів (Цветкова, 2005: 17).

Головна мета самостійної роботи під час вивчення сучасного танцю – активізація розумової та творчої діяльності здобувачів вищої освіти, формування потреби у безперервному самостійному поповненні та вдосконаленні творчих здібностей. Змістом самостійної роботи є заздалегідь спроектовані завдання, які включають: теоретичний матеріал, меншого рівня складності, що не вимагає втручання викладача; лабораторні завдання, які не потребують допомоги від викладача, у процесі вивчення та відпрацювання; творчі завдання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни «Теорія та методика сучасного танцю»: основна та додаткова література, мультимедіа (презентації PowerPoint, відео- й аудіоматеріали).

Під час самостійного опрацювання навчального матеріалу великого значення для здобувача вищої освіти набуває навчально-методичний комплекс дисципліни, який є допоміжним методичним матеріалом в паперовому й електронному форматі в системі дистанційного навчання «Moodle». Такий комплекс передбачає: навчальну та робочу програму, де визначено зміст та обсяг аудиторної та самостійної роботи; лекційний курс; методичні рекомендації до виконання завдань, які винесено на самостійне опрацювання; критерії

до оцінювання знань і вмінь із даної дисципліни; перелік запитань, які підсумовуються на рубіжних, проміжних та підсумкових формах контролю у вигляді заліку чи екзамену; список основної та додаткової літератури.

Самостійна робота є особливою формою розвитку творчої індивідуальності здобувача вищої освіти, ефективність якої залежить від її планування, змісту, організації та характеру завдань.

Сучасний танець багатогранний, він швидко зазнає змін та розвитку, з'являються нові стилі та напрями, його можливості збільшуються кожного дня, отож неможливо обійти аспект саморозвитку та розвитку творчої індивідуальності особистості.

Згідно з потребами суспільства на заняттях «Теорія та методика сучасного танцю» кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини використовується метод поглибленого вивчення танцювальної техніки й історії розвитку культури за допомогою творчого, конкретно-історичного підходу до проблеми.

По-перше, така система викладання сучасного танцю сприяє формуванню системи розвинених, гнучких професійних умінь і мислення, що забезпечує успішне рішення нових професійних завдань.

По-друге, з'являється здатність самостійно навчатися, набувати професійних знань, умінь, навичок, оволодівати новими «технологіями» та вдосконалювати кваліфікацію.

По-третє, практика нового педагогічного мислення освіти передбачає визнання особистості – унікальної, неповторної індивідуальності кожної людини, а також створення умов для розвитку системи професійно значущих рис особистості, що визначаються вимогами майбутньої професійної діяльності. Згідно з методом викладання студенти-хореографи можуть обрати найближче «середовище» для подальшої свободи творчості, критичного мислення, вольової наполегливості, емоційної чутливості тощо.

На основі вивченого матеріалу в майбутнього фахівця з'являється можливість розширити свої задатки як балетмейстера-педагога, актора та виконавця завдяки тим знанням та вмінням, що форму-

ють студента, протягом усього навчально-виховного процесу як духовно-моральну та гуманну людину, й спонукає до особистісно-орієнтованого виховання, до створення різноманітних соціокультурних середовищ, у яких особистість розвивається й набуває соціального досвіду, отримує допомогу в самореалізації природних задатків.

Висновки. Виховання вчителя-хореографа повинне здійснюватися через забезпечення найкращих умов для розвитку діяльності психологічних та професійних якостей майбутнього вчителя. Викладання сучасного хореографічного мистецтва повинно бути спрямовано на розвиток думки, що породжена вільною від знань фантазією, духовно-моральною особистістю, її культури, системи поглядів, переконань та ідеалів. Організація комплексної фахової підготовки майбутнього вчителя хореографії в системі педагогічної освіти має спрямовуватися передусім на формування творчої індивідуальності кожного здобувача освіти та забезпечувати умови для його творчого самовираження. Засвоєння різноманітних форм та методів активного навчання допомагає майбутнім фахівцям набути професійного досвіду, глибше усвідомити соціальне призначення професії педагога-хореографа.

Залучення здобувачів вищої освіти до основних форм аудиторної та самостійної роботи у процесі вивчення теорії та методики сучасного танцю сприятиме формуванню необхідних особистісних якостей та знань за умови забезпечення комплексного розвитку індивідуально-творчих та діяльнісно-творчих здібностей майбутнього вчителя хореографії. Завдяки самостійним, науковим та творчим пошукам під керівництвом викладача, ініціюються ситуації, що стимулюють здобувача вищої освіти до активізації інтелектуальних зусиль, пошуку нової інформації, розвитку творчої індивідуальності.

Подальшого дослідження потребує пошук нових елементів навчання в синтезі із творчими завданнями у процесі аудиторної та самостійної роботи, що є беззаперечною умовою розвитку творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії під час вивчення дисципліни «Теорія та методика сучасного танцю».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросчук Л. М., Тандитна І. С., Ткаченко О. О. Теорія і методика сучасного танцю : навчальний посібник. Умань : Візаві, 2020. 121 с.
2. Білоусенко І. В. Творчі аспекти діяльності педагога-хореографа. *Тенденції розвитку сучасної хореографії* : матеріали II Міжнародного науково-практичного семінару, м. Луганськ, 27–28 листопада 2010 р. Луганськ : Видавництво ЛДІМК, 2010. 144 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 326 с.
4. Левченко М. Г. Професійна підготовка майбутнього викладача хореографії. *Хореографічне мистецтво у контексті культурно-освітніх процесів* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 12–13 грудня 2005 р. Полтава, 2006. С. 52–56.

5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навчальний посібник. Київ : ТОВ «Інтерпроф», 2002. 270 с.
6. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю : підручник. Київ : Альтерпрес, 2005. 324 с.

REFERENCES

1. Androshchuk L. M., Tandytna I. S., Tkachenko O. O. Teoriya i metodyka suchasnoho tantsyu : navch. posib. [Theory and methods of modern dance: textbook. way]. Uman : Vizavi, 2020. 121 p. [in Ukrainian].
2. Bilousenko I. V. Tvorchi aspekty diyal'nosti pedahoha-khoreohrafa [Creative aspects of choreographer's activity]. *Proceedings from Trends in the development of modern choreography* : II Mizhnarodnyy naukovo-praktychnyy seminar (27–27 lystopada 2010 roku) : 2nd International scientific-practical seminar. Lugansk : LDIMK Publishing House, pp. 6–9 [in Ukrainian].
3. Honcharenko S. U. Ukrayins'kyu pedahohichnyy slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv, 1997. 326 p. [in Ukrainian].
4. Levchenko M. H. Profesiyna pidhotovka maybutn'oho vykladacha khoreohrafiyi [Professional training of future choreography teacher]. *Proceedings from Choreographic art in the context of cultural and educational processes'05* : Vseukrayins'ka naukovo-praktychna konferentsiya (12–13 hrudnya 2005 roku) : All-Ukrainian scientific-practical conference. Poltava, pp. 52–56 [in Ukrainian].
5. Rudnyts'ka O. P. Pedahohika: zahal'na ta mystets'ka : navch. posibnyk [Pedagogy: general and artistic: tutorial]. Kyiv : TOV "Interprof", 2002. 270 p. [in Ukrainian].
6. Tsvyetskova L. YU. Metodyka vykladannya klasychnoho tantsy : navch. posibnyk [Methods of teaching classical dance: tutorial]. Kyiv : Alterpres, 2005. 324 p. [in Ukrainian].